

Avaimet maisemaan – hanke
Hajalan kyläkävely 10.7.2016
Kyläkävelyraportti

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

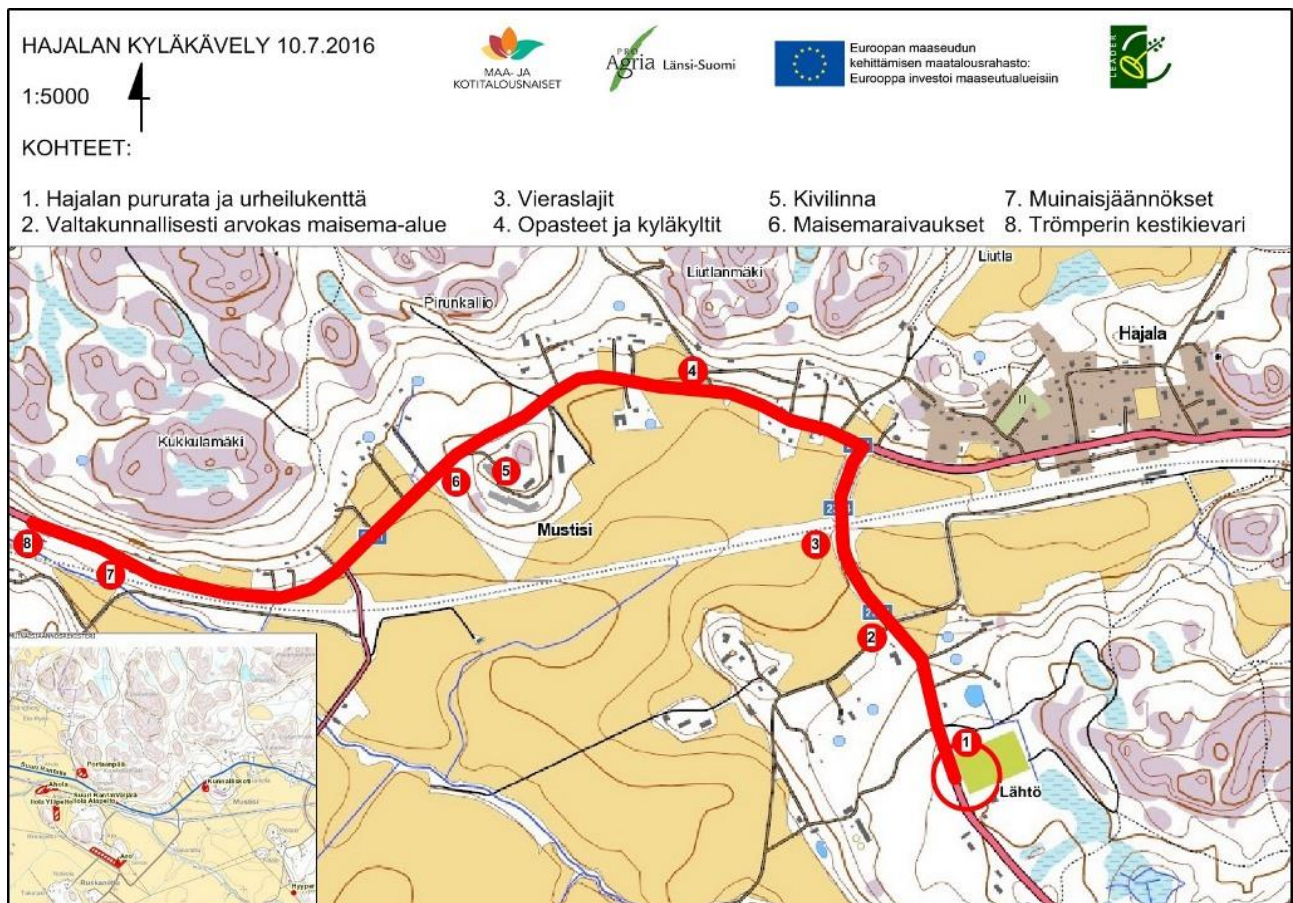
PRO
Agria Länsi-Suomi

Hajalassa järjestettiin kyläkävely sunnuntaina 10.7.2016. Mukana oli 7 kävelijää. Kyläkävely järjestettiin Trömperipäivät -tapahtuman yhteydessä. Kävelyn järjestelyissä auttoi Hajalan kyläyhdistyksen aktiiviset jäsenet.

Hajalan kyläkävely on osa ProAgria Länsi-Suomen ja Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisten Avaimet maisemaan – hanketta. Hanke on kohdennettu Ykkösakseli ry:n toimialueen asukkaille, yhdistyksille ja yrityksille. Hankkeeseen pääsee mukaan 15 kyläyhdistystä Salon, Lohjan, Karkkilan ja Vihdin alueelta.

Hankkeen aikana luodaan kyliin edellytyksiä tulevaisuuden kylämatkailulle tekemällä maisemasta ja luonnosta monipuolinen vetovoimatekijä. Kylämatkailun edellytyksiä lisätään muun muassa suunnittelemalla kyliin kylä- tai maisemapolkuja ja kylätapahtumia. Tavoitteena on myös lisätä asumisviihtyisyyttä, säilyttää ja hoitaa kulttuurimaisemaa ja edistää luonnon monimuotoisuutta.

Avaimet maisemaan – hankkeen puitteissa tullaan järjestämään Hajalassa syksyllä 2016 ainakin yhden maisemanhoitotalkoot.

1. Pururata ja urheilukenttä

Arvot: Pururata ja urheilukenttä sijaitsevat Hajalantien varressa, lähellä Hajalan kyläkeskustaa. Pururata on hyvin kyläläisten saavutettavissa ja aluetta on aikoinaan kunnostettukin talkoovoimin. Kentällä on viimeksi talkoiltu vuonna 2006. Reitti on osittain hyvä kävellä ja reitin maisemat ovat upeat ja vaihtelevat. Pururadalla on kaksi lenkkiä, joista urheilukentältä lähtevä, noin yhden kilometrin mittainen lenkki on kohtalaisen hyväkuntoinen. Reitillä on myös opasteet risteysalueilla, joten reitiltä ei pääse eksymään.

Toimenpidesuositus: Kauempana olevan pururadan kunto on huonompi ja polku on heinittynyt pahimmissa paikoissa kokonaan umpeen. Suosituksena olisikin järjestää pururadalla kunnostustalkoot, joissa poluille lisättäisiin suodatinkangas sekä purua/haketta. Lisäksi opasteiden kunnostaminen olisi ajankohtaista. Kylälle suunnitellaan yhtenäistä opastusta/kylttejä, joten pururadan infotauluja opasteet kannattaa toteuttaa samalla kylän muiden opasteiden kanssa.

2. Halikonjokilaakson viljelymaisema

Arvo: Hajala kuuluu valtakunnallisesti arvokkaaseen Uskelan- ja Halikonjoen maisema-alueeseen. Halikonjokilaakso on historiallisesti arvokasta aluetta, josta tunnetaan useita esihistoriallisia muinaisjäännöksiä. Maisema-alue edustaa kokonaisuudessaan perinteistä, hyvin säilynyttä lounaissuomalaista maaseutumaisemaa.

Toimenpidesuositus: Toimenpidesuosituksena on maiseman avoimena säilyttäminen sekä metsäisten saarekkeiden ja peltojen mosaiikin ylläpito. Myös laidunnus, etenkin jokinotkojen vanhoilla laidunmailla on suositeltavaa.

3. Vieraslajit

Komealupiini

Monivuotisella lupiinilla on pystyjuurakko, eikä se leviä kasvullisesti rönkyjen avulla. Silloin kun lupiineja on vielä vähän, kannattaa nähdä vaivaa ja kaivaa ne juurineen ylös maasta. Laajalle levinneitä lupiinikasvustoja voi kurittaa niittämällä. Niittojäte tulee aina korjata pois kasvualustan liiallisen rehevöitymisen välttämiseksi. Torjuntatyötä on jatkettava useiden vuosien ajan, sillä maaperän siemenvarastosta itää uusia lupiininalkuja vuosienkin jälkeen. Myös pelkästään katkaisemalla kukinnot ennen siementen kypsymistä voidaan jo hillitä kasvin levittäytymistä uusille paikoille.

Jättipalsami

Jättipalsami on yksivuotinen meheväärtinen ruoho. Kasvin lehdet ovat muodoltaan suikeita ja tiheästi hammaslaitaisia. Kasvilla on suuret, jopa 40 mm kokoiset kaksineuvoiset kukat. Kukinto on pystyssä oleva terttu. Kasvin hedelmä on litumainen kota, ja se repeää kypsänä herkästi singoten siemenet lähiympäristöön. Laji uudistuu vain siemenistä. Sen siemenet sinkoutuvat ympäristöön jopa seitsemän metrin päähän, kun kasvin kodat ovat kypsät. Pienet (muutamien neliömetrien laajuiset) jättipalsamikasvustot on helppo hävittää kitkemällä kasvit yksitellen pois mahdollisimman varhain, mielellään viimeistään kukinta-aikana, ennen siementen kypsymistä.

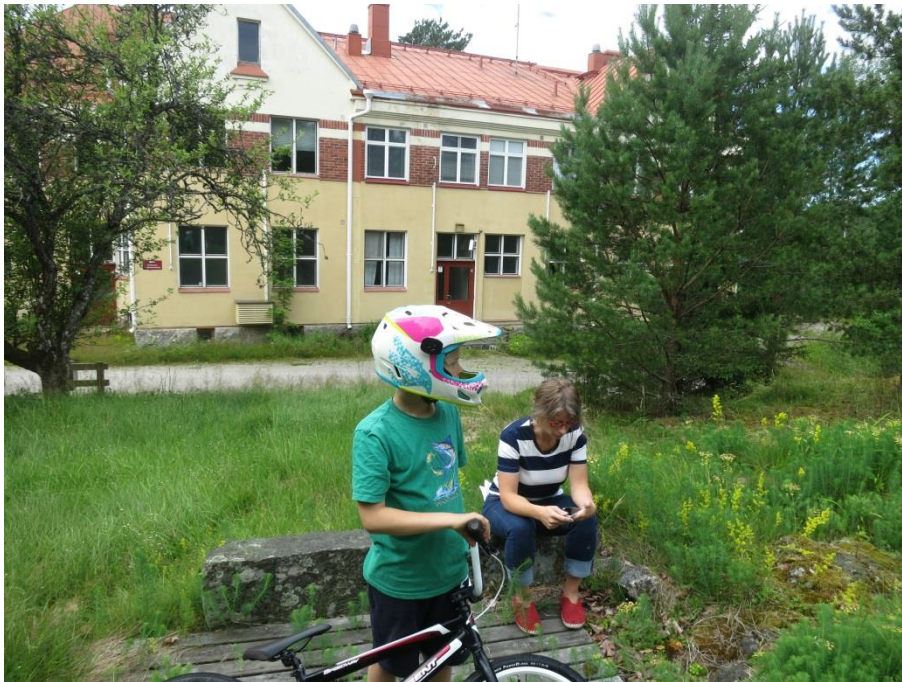

4. Opasteet ja kyltit

Arvot: Kylänportti ja kyläalueen opasteet luovat yhtenäisen kuvan kylästä. Hajalan sijaitseminen Kuninkaantien varressa sekä valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella tuo kylälle arvoa, joka kannattaa ottaa huomioon opasteissa sekä kylän markkinoinnissa. Hyvillä opasteilla ja markkinoinnilla saadaan kylän alueella lisättyä matkailua sekä mahdollisesti myös uusia asukkaita.

Toimenpiteet: Suunnitellaan kylän ilmeeseen sopivat kyläportit Kuninkaantien varteen. Lisäksi suunnitellaan kylälle yhtenäiset opasteet kylän kohteisiin, esim. Myllytyry, Trömperin kestikievari, Hajalan koulu, pururata.

Kyläkylttien suunnittelusta voidaan järjestää vaikka kylällä suunnittelukilpailu ja talkootyönä toteuttaa opasteet.

5. Kivilinna

Arvo: Hajalan monumentti, jylhä Kivilinna, jossa aikanaan toimi kunnalliskoti ja myöhemmin päiväkoti. Tiloja on osittain remontoitu ja vanhainkodin ajoista on säilytetty huoneiden kutsujärjestelmä, päiväkodin ajoista satumaailman seinämaalaukset. Alueella on vanha Hajalan Kartanon puinen päärakennus.

Toimenpidesuositus:

Aikoinaan hyväkuntoinen pihapuisto on kasvanut umpeen ja näkymät Kivilinnaan ja tielle ovat umpeutuneet. Hankkeen aikana järjestetään alueella maisemaraivaustalkoot, jossa avataan näkymiä. Tällä raivauksella myös edesautetaan tilan myyntiä ja mahdollisen matkailun lisääntymistä kylällä.

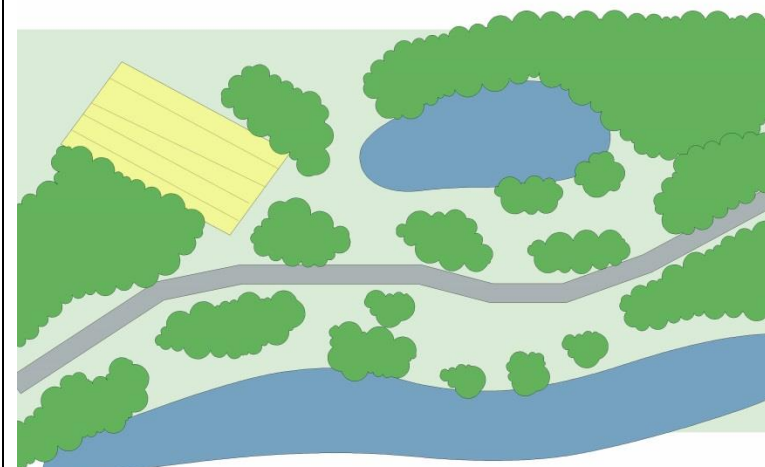
6. Maisemaraivaukset

Maisemaraivauksilla avataan maisemaa ja lisätään näkymäalueita. Hajalan kylällä maisemaraivauksia voidaan suorittaa esim. junaradan varressa sekä Kuninkaantien lähellä. Tarkoituksena on avata maisemaa paikoitellen, ei kaataa kaikkea puustoa.

Maisemaraivauksilla voidaan tuoda myös rakennuksia esille pusikoiden ja puiden takaa.

Kaavamaisessa raivauksessa maisemanvaihtelua ei huomaa ja näkymät vesistöön ovat umpeutuneet.

Näkymät huomioiva maisemaraivaus on mielenkiintoisempi ja luontaisemman näköinen.

Huomioi maisema metsän hoidossa:

- metsän sijainti maisemassa, visuaaliset tekijät
- metsämaisematyyppit
- näkymät, minne metsä näkyy ja mistä
- metsäkuviot metsätyypin, puuston ja iän mukaan
- yksityiskohdat, reitit, hakamaat, maisemapuut, kivet, kosteikot

Mitä tulee ottaa huomioon ennen raivauksia:

- jos ollaan yleiskaava-alueella, niin tarvitaan kunnan rakennusviranomaiselta maisematyölupa
- tarkista, onko alueella metsälaki voimassa ja onko alueelle asetettu metsänkäsittelyn rajoituksia
- maanomistus
- voimakkaat, tasaväliset raivaukset tai koko pensaskerroksen poisto aiheuttavat ongelmia. Pihlajat, ja pajut alkavat vesoa voimakkaasti ja vesakkoa on poistettava toistuvasti.

7. Muinaisjännökset

Kohteet:

Kunnalliskoti

Asuinpaikka sijaitsee Hajalan Kunnalliskodista 100 metriä länteen lännenpuoleisella peltorinteellä aivan mt 2351:n eteläpuolella. Löytöinä talteen saadut kvartsit ja palaneet luut.

Väljälä, kivikautinen asuinpaikka

Asuinpaikka sijaitsee Kukkulanmäen ja Ilolanmäen väliin jäävässä solassa, jonka läpi Spurilanjoki virtaa.

Aro

Alueelta on löytynyt aikaisemmin runsaasti kivikautista esineistöä.

Muinaisjännökset ovat maassa tai vedessä säilyneitä muistoja menneistä sukupolvista. Ne kertovat elämisestä, asumisesta, liikkumisesta, elinkeinojen ja uskonnon harjoittamisesta sekä kuolleiden hautaamisesta. Jotkut muinaisjännökset, kuten hautaröykkiöt, uhrikivet ja linnavuoret, erottuvat maisemassa vielä tänäkin päivänä. Toiset ovat kokonaan maan peitossa kuten asuin- ja työpaikat ja maahan kaivetut haudat. Veden alla yleisimpiä muinaisjännöksiä ovat laivojen hylät.

Suomen kiinteät, muinaismuistolain rauhoittamat muinaisjännökset on koottu Museoviraston ylläpitämään Muinaisjännösrekisteriin.

8. Trömperin kestikievari

Arvo: Idyllinen pihapiiri toivottaa tulijan tervetulleeksi Trömperin kestikievariin. Halikon Hajalassa sijaitseva rakennus oli alun perin pappilan torppa, ja **sen vanhin osa on 1700-luvulta**. Tarinoiden mukaan kreivit ja kuninkaalliset kävivät aikoinaan Fredrik Strömbergin perustamassa kestikievarissa metsästys- ja ravustusretkillään.

Toimenpidesuositus:

Kahvilatoiminnan jatkaminen sekä tapahtumien järjestäminen. Kesällä 2017 Trömperin pihalla järjestetään riukuaidan rakentamisen opastus – tapahtuma.

Mahdolliset jatkotoimenpiteet kylän maisemanhoidossa:

1. Kivilinnan piha-alueen ja rinteiden raivaus, jotta Kivilinna saadaan paremmin näkyviin.
2. Koulun takana olevan metsäalueen raivaus ja huonokuntoisten puiden poistaminen.
3. Pururadan kunnostaminen ja opasteiden kunnostaminen/uusiminen.
4. Kyläporttien sekä opasteiden suunnittelu kylälle, mahdollinen suunnittelukilpailu.
5. Maisemalaidunnus kylän alueella, junaradan vieressä.
6. Vieraslajien poistotalkoot, tai muu tapahtuma jossa kerrotaan vieraslajien haitallisuudesta ja opastetaan niiden hävittämiseen.

**Lämpimät kiitokset
osallistujille aktiivisesta
keskustelusta ja ideoinnista
kyläkävelyllä!**

Raportin laati Katri Salminen